

KAM JSME DOŠLI

Nedávno jsem si pomyslel, jak zvláštní dobu prožíváme a kam ještě nás dnešní vývoj zavede. Politická a státní reprezentace spravuje zemi od deseti k pěti, zadlužení nám začíná přerůstat přes hlavu a důvěra občanů ve své představitele nestojí za zlámanou grešlí. Výčet věcí, které se nám nelíbí, by zaplnil několik stran a obsahoval by i nehospodárné zacházení s obrovským majetkem, jakým je zdraví. Po listopadové revoluci jsme chtěli vytvořit prosperující demokratickou společnost a zdálo se, že by se to mělo podařit. Kde se stala chyba?

Téměř se zděšením jsem si po letech znovu přečetl stat' významného sociologa a politologa Miroslava Purkrábka (1930–2005) *Demokratické rozhodování o veřejných zájmech a další vývoj republiky*. Vyšla ve sborníku konference Česká společnost na konci tisíciletí, která se konala v r. 1998 k výročí 650 let Uni-

verzity Karlovy. Se zděšením proto, že od té doby nedošlo k žádnému pokroku a kritická analýza české politiky z roku 1998 doslova platí i pro dnešek.

Po listopadové revoluci, píše Purkrábek, měla politika vysokou občanskou legitimitu a podporu a sledovala vyváženou vizi sociálního, kulturního, tržně ekonomického, ekologického a právního rozvoje. Svá hodnotová východiska opírala o intenzivní participaci odborníků a konkrétní problémy jejich uplatnění ověřovala intenzivním dialogem s občany. Veřejná politika té doby byla komunikativní a byla spojena s otevřenou zpětnou vazbou s občany.

Další vývoj se, podle Purkrábka, vyznačoval razantním nástupem liberální ekonomické koncepce, která se během několika let stala hegemonem jakéhokoli politického rozhodnutí i jeho realizace. Došlo ke zpragmatizování programů na krátkodobé efekty, velmi často i za cenu nezdůvodněné expanze trhu do veřejného sektoru. Dlouhodobější vize rozvoje společnosti byly odsunuty a tabuizovány, což se projevilo i ve zdravotnictví. Do politických rozhodnutí začala pronikat jednoduchá ideologická kliše, jako např., že reforma zdravotnictví se vyřeší privatizací.

Egoismus politických stran kolonizoval státní správu a ministerstva přestala být iniciátory a garanty koncepcí. Napomohla tomu laicizace vedoucích funkcí státní správy, která ztrácela vůli i schopnost koncepce připravit. Pro toto období veřejné politiky je příznačná její postupná izolace od občanů a omezování vlivu a podmínek fungování struktur občanské společnosti. Stranický styl rozhodování odzbrojoval státní správu a narušil její neutralitu. Konfrontační styl politiky vyvolal nespokojenost veřejnosti a nedůvěru k politickým stranám i státu. Veřejná politika nebyla dostatečně veřejná a nabývala stále více kabinetního rázu. Vedoucí politici stále méně informovali a začínali ve snaze zakrýt své chyby občany i dezinformovat.

„Kam jsme došli, kdo to ví, kdopak z vás mi odpoví?“ zpíval sametovým basem Petr Spálený v písničce, ze které jsem si vypůjčil citovanou otázku. Nuže, došli jsme ke zdravotnictví bez vize, koncepce či zdravotní politiky, bez diskusí s odbornou a laickou veřejností, ke zdravotnictví, v jehož personálních věcech se uplatňují všechny nectnosti kabinetních praktik a zdraví není veřejným statkem, ale jen předmětem finančních transakcí.

Snad takové politické moralizování ani nepatří na stránky odborného časopisu. Na druhé straně je ale důležité, uvědomit si podstatu trápení, jaké mají pro náš obor důsledky tohoto politického marasmu. Není povzbuzující, že Purkrábekova politická analýza platí i dnes, dvanáct let od doby, kdy byla publikována.

Jaroslav Kříž
Předseda redakční rady časopisu Hygiena